

TÁJBA ÁSÍTOTT SZIKLA

Éden borászat, Maldonado, Uruguay

Ipari csarnok mediterrán
napsütésben

Építész:
Fábrica de
Paisaje

Az építészet nyelvének elidegeníthetetlen tulajdonsága a folyamatos változás. A kifejezőeszközök közvetlenül érthető és több rétegben kódolt üzenetekből állnak, az ezeket hordozó struktúra pedig a hely, a kor és a divat elvárásaihoz igazodik. Az üzenetek külső membránjához tartoznak a metaforák, amelyek formai párhuzamok alapján távoli vagy távolinak vélt területeket kötnek az építészethez. A felszíni hasonlóságok általában közvetlenül érthetőek és – például léptékváltással – mindig nyitottak újabb asszociációk beolvasztására, [3] ezért szórakoztatóak is.

Az eggyel mélyebb rétegben kódolt üzenetek szakmai ismereteken alapuló egyezményes jelekből és feltételeken érthető (például egy másik korra vagy műre vonatkozó) utalásokból állnak, amelyek célja a játék helyett az információcsere, noha a humor itt sem feltétlenül vész el. Ha az építészet nyelv, és e nyelv maga is olyan, mint egy építmény (ld. a matematikát, ahol a poliédereket-politópokat leíró gráfok hasonlítanak ugyanazon poliéderek-politópok vetületeire), akkor az informatív

jelrendszer a nyelv-építmény szerkezete. Mindehhez még hozzájárul a hely, a kor és a divat, amely az építmény anyaga, hordozó közege. Ha az épület hitelessége a kérdés, anyagának valódiságát vizsgáljuk meg először (szó szerint és átvitt értelemben).

Ezek alapján előállt az építészet nyelvének architektúrája [7]: szerkezete egy egyezményes jelrendszer, homlokzatát a metaforák, anyagát a hely és a kor adják. Nem esett még szó az épület alapjairól, amely az építészet láthatatlan fundamentuma. Sok évezreden át összegyűjtött konstruktív tudás ez, amelyhez közvetlenül kapcsolódik az építészetet érintő szimbolizmus, míg a metaforák és elbeszélések csak közvetetten hagyatkoznak rá. Az építészet nyelve közös perspektívából nézve egyszerre tudományos és szórakoztató, amit Charles Jencks a „kettős kódolás” elvével foglalt össze. [4] (Jean-François Lyotard-ra hivatkozva használta még az *infotainment* kifejezést is, [9] amely az *information* (tájékoztatás) és az *entertainment* (szórakozás, szórakoztatás) szavak összetétele).

Erdő és szőlőskert határán helyét
kereső tömeg

Az építészet nyelve változik és eközben mindhárom rétege átalakul. Mást metaforizál ma, mások a szakmai konszenzusok körülötte, és másként viszonyul a helyhez is, mint a korábbi összefüggésszerekben. A három közül a metaforák a legillékonyabbak, még egy olyan tradicionális ipari épülettípusnál is, mint a borászat. Ekler Dezső győri újbaráti borászata (2015) a préházaknak, a szén-dioxiddal dúsult szőlőlé buborékainak és a növény zöld levelének közös metaforája volt. [6] A Firenze közelében épült Antinori pincészet (Archea

hez teszi hasonlóvá. A közutak állapota is Kelet-Közép Európára emlékeztet, csak a lakott területek aránya különbözik szembeszökően. Az Éden borászat félreeső helyen, lombokkal borított hegyek között, a semmi közepén áll. Pedig nincs rejtegetnivalója. Tervezői a tökéletességig fejlesztették azt az építészeti nyelvet és tónust, amin egy kortárs borászat meg tud szólalni.

Oldott vonalvezetésű hajtogatott fal-födémje teljes felületén vizuálisan nyitott függönyfalat keretez. A ma már ortodoxnak tűnő megoldás olyan tervezők stílusára

Pillérek, függönyfal, folding és cortenköpeny – jól bevált tervezői eszközök

Associati, 2012) [1] topografikus hasonlata a toszkán völgyek művelt teraszainak barázdáit nagyította fel épületté. Az Uruguay mediterrán jellegű vidékén emelt Éden borászat a lankás domborzat finoman törő vonalait sűríti magába (a tervező, Fabio Ayerra ezt a „*tájba állított szikla*” hasonlatával írja le), de inkább formai, mint fenomenológiai értelemben.

A fővárostól és az óceánparttól nem messze birtokba vett termőföld és családi vállalkozás névadója egy közeli falu, Pueblo Edén. A település elszigeteltsége révén rászolgált az édenkert megnevezésre, noha a környező, alacsony hegyekkel körülölelt nyílt síkság, a párás levegő, a napfény és a talaj minősége inkább a Balaton-felvidék bortermő vidékeihez, a Káli- és a Tapolcai-medencé-

emlékeztet, akik – Steven A. Moore meghatározásával – az „avantgárd posztmodernizmus” [11] frontharcosai, mint Rem Koolhaas, Wolf Prix, Greg Lynn vagy a Reiser + Umemoto. A kortárs építészet ezen iránya a közhelyt [8] ötvözi a pragmatikus menedzserszemlélettel [14]: a magas esztétikai igényt az utóbbi szolgálatába állítja, antagonisztikusan szembehelyezkedve a genius locival és az általa ihletett „hiteles építészettel” [12]. Némi el-
lentmondást rejt ez magában akkor, ha az épület körvonalaiiban elsődlegesen a helyi domborzat sűrítményét látjuk, de nem meglepő, ha a burkolat gyanánt alkalmazott cortenacél felől közelítjük a kérdést. E nemes és patinás, kevés karbantartást igénylő fémfedés olyan tervezés-módszertani dzsoszidzsóker, amely bárhol megállja a

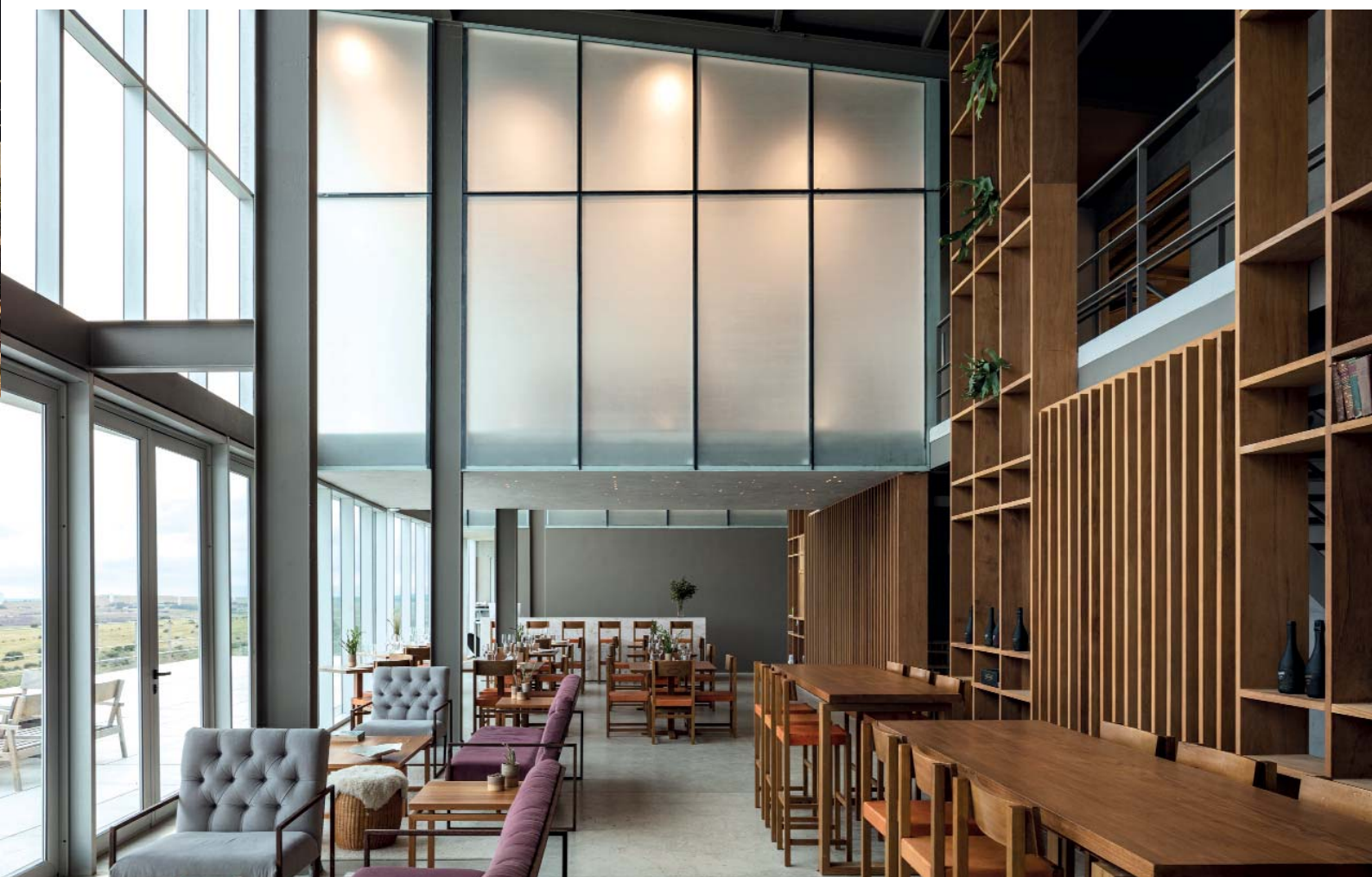
helyét, ide értve az olyan, egymástól távol eső területeket is, mint a bécsi Wirtschaftsuniversität (WU) új kampuszának oktatási központja (BUSarchitektur, 2013) [13], a churi Verbindung Münzweg-Alte Schanfiggerstrasse között kiépült látványos alpesi közlekedőrendszer (Esch Sintzel Architekten, 2012) [5], itthon a Budai Vár várkerti előépítményei (Pötzner Ferenc, Pottyondy Péter és Dévényi Tamás, 2015) [2] vagy a Sorsok Háza

(F. Kovács Attila, 2015) [10]. Ez az építőelem egyszerre kelti életre a bárhol disztópiáját és az anyag nyersségét. A corten ma a divat szinonimája. A posztindusztriális társadalom sajátosan hiteles állítása az építészetről.

Az anyaghasználat további erős hangsúlyokat kap Édenben. Pincéjének nyers betonszerkezete kifeslik a beágyazó kőzetből, amely odalent, a gravitációs rendszerű üzemsor erjesztői és tároló hordói közt főszerepet kap. A

Haptikus jelképek – a beton a földdel, az üveg az éggel érintkezik

Mérnöki pontosság, magas anyagi minőség és színharmonia várja a borok iránt érdeklődőket

Építész: Fabio Ayerra, Marcos Castaings, Martín Cobas, Javier Lanza, Diego Pérez (Fábrica de Paisaje)

Megrendelő: Viña Edén borászat

Projektkoordinátor: Fábrica de Paisaje; Pedro Elzaurdia, Enrique Lanza (Hospitec S.A.)

Belsőépítész:

Gonzalo Massa (Mutate)

Tájépítész: Adolfo Segovia

Statika: NHD

Elektromosság és épületgépészet: Gustavo Fernandez

Légtechnika:

Estudio Barbot-Rocha

Borászati szakkonzulens:

Juan Pablo Fitipaldo

Branding szakkonzulens:

Veronica Lychenheim (I+D)

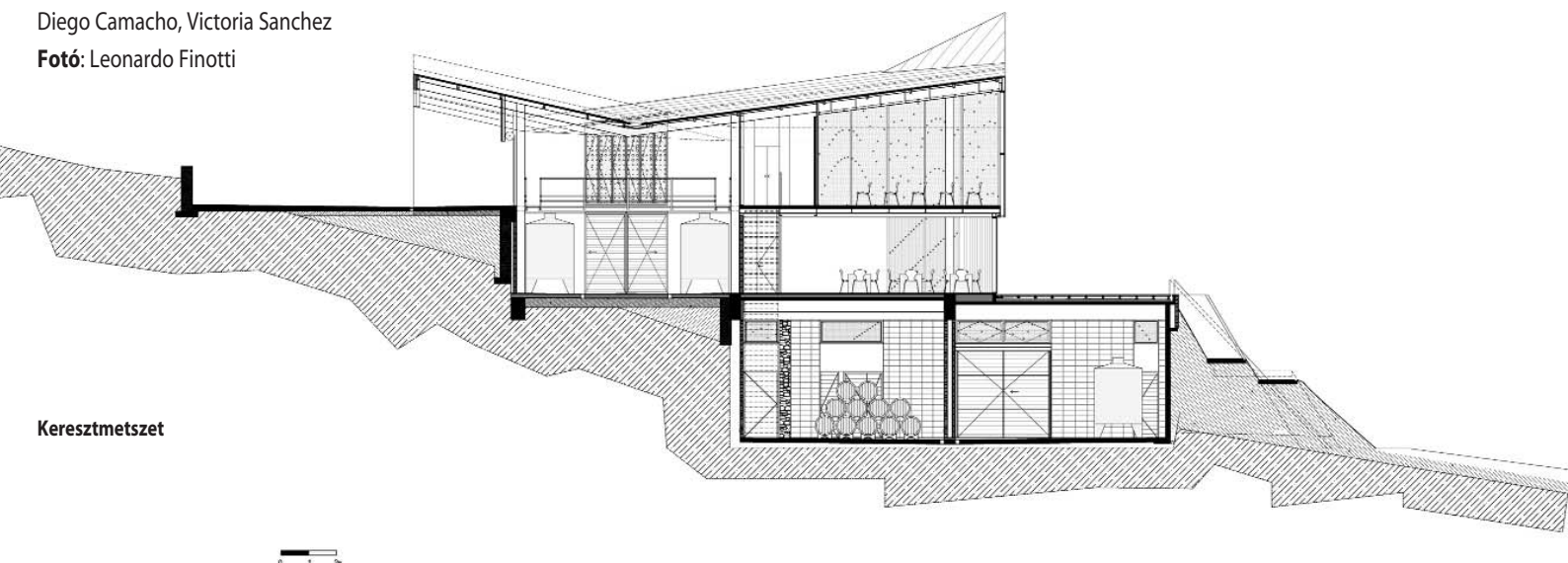
Kivitelezést vezető építész:

Diego Camacho, Victoria Sanchez

Fotó: Leonardo Finotti

Rejtőzködés – de ki elől?

Keresztmetszet

A föld mint a borkészítés technológiai végtermékének kulisszája

Irodalom / References

[1] Bun, Zoltán: „Rejtőzködő nagyság:

Marchesi Antinori nel Chianti Classico borászat, Bargino, Olaszország”, *Metszet*, Vol 6, No 6 (2015), pp 22–25.

[2] Csanády, Pál: „Terek, falak, kapcsolatok:

Interjú Potzner Ferenc Ybl-díjas építésszel”, *Metszet*, Vol 6, No 5 (2015), pp 8–17.

[3] Ekler, Dezső: „Nagyítás az építészetben:

Vázlatok az építészet jelentéséhez” [kézirát], hozzáférhető: <<http://ekler-architect.hu/hu/cikk/19/3>> [utolsó belépés: 2017-11-14].

bányászott földüreg természetessége feledtetni, hogy a bor minimális élőmunkára támaszkodó modern technológiával készül. A megmunkálatlan őszanyag kompenzál mindazért a szertartásos közvettségért, amit az ipar és a modern komfort jelenléte teremt.

A látogatói szint teraszát a pince pengefalai foglalják be, amelyet helyenként hasított kőburkolat fed. A teraszról teljes hosszában feltárulkozó csarnok mindkét szintje és galériája a völgy felé fordul. Acél tartópillérei a zárófödémig futnak, a tető alatti tér átlátható és levegős. Enteriőrjét a forma egyszerűsége mellett az anyag maximája jellemzi. A hideg betonpadló és homlokzati üveg hőmérsékletét natúrfa bútor- és polcrendszer ellensúlyoz-

zéseknek szól (entertainment). Az élmény intellektuális feldolgozása pedig a kulturális elit feladata (information) – elsősorban a kortárs építészet tágabb szövegkörnyezete révén –, amely a corten és folding ortodoxiájában aligha láthat korszakalkotó tendenciákat. Egy ilyen volumenű épület Uruguayban mégis jelentős teljesítmény, ahogyan hazánkban is az volna.

Katona Vilmos

Látogatóterasz, közönségforgalmi és technológiai szint alaprajza

za, a szerkezeti acél melegsűrke festést kapott. Az emeleten munkahelyek, iroda és tárgyaló található, a földszinten a terasszal egybenyitható borkóstoló és étterem. Innen egyenes út vezet a pincébe, a gyártósor feltárul a látogatók előtt. A gasztronómiai túra teljes körű technológiai bemutatóvá bővül, amelynek netovábbja a megrendelői üzletkötés.

Az Éden borászat kitűnő ízléssel komponált fogyasztói gépezet, amelynek éppúgy része a pallérozott technológia és a látványra tervezett építőanyag, mint az első osztályú vörösborhoz kézműves tányéron felszolgált sajtcsendélet. Mindez meghatározza az építészeti nyelv szerepét az egészben, amelynek plasztikus költészete az ér-

[4] Jencks, Charles: „Postmodern vs Late-Modern”, in Ingeborg Hoesterey (ed):

Zeitgeist in Babel: The Postmodernist Controversy, Indiana University Press, Bloomington / Indianapolis, 1991, pp 4–21.

[5] Katona, Vilmos: „Cortenkigyó a svájci Alpokban”, *Tervlap*, 2017-07-19, hozzáférhető: <<http://tervlap.hu/web/cikk/show/id/5483>> [utolsó belépés: 2017-11-14].

[6] Katona, Vilmos: „Felülírt metaforák: Ekler Dezső győriúbarati borászatáról”, *Metszet*, Vol 6, No 6 (2015), pp 14–21.

[7] Katona, Vilmos: „Reconsidering the Tectonic: On the sacred ambivalence of the tectonic in the light of Martin Heidegger and relevant theoretical studies on architecture”, *Periodica Polytechnica – Architecture*, Vol 41, No 1 (2010), pp 19–25.

[8] Koolhaas, Rem – Mau, Bruce: „The Generic City”, in *S,M,L,XL*, Monacelli Press, New York / 010 Publishers, Rotterdam, 1995, pp 1248–1264.

[9] Lyotard, Jean-François: *The Postmodern Condition: A Report on Knowledge*, University of Minnesota Press, Minneapolis 1989.

[10] Mizsei, Anett: „Sorsok Háza”, *Építészfórum*, 2015-08-13 CEST 16:00, hozzáférhető: <<http://epiteszforum.hu/sorsok-haza>> [utolsó belépés: 2017-11-14].

[11] Moore, Steven A: „Technology, place, and nonmodern regionalism”, in A Krista Sykes (ed): *Constructing a new agenda: Architectural theory 1993–2009*, Princeton Architectural Press, New York 2010, pp 365–384.

[12] Norberg-Schulz, Christian: „Towards an Authentic Architecture”, in Paolo Portoghesi – Vincent Scully – Charles Jencks – Christian Norberg-Schulz: *The Presence of the Past*, Academy Editions, London 1980, pp 21–29.

[13] Nussbaum, Andrea: „Buntes, Schrages und 12000 m² Cortenstahl”, *Deutsche Bauzeitung*, Vol 148, No 3 (2014), pp 12–15.

[14] Speaks, Michael: „After theory: debate in architectural schools rages about the value of theory and its effect on innovation in design”, *Architectural Record*, Vol 193, No 6 (2005), pp 72–75.

A b s t r a c t s

TAKÁCS, VIKTOR: RETHINKING THE TRAMSHED

Citation: *Metszet*, Vol 8, No 5 (2017), pp 12–17

TRAMSHED, ÚJBUDA, HUNGARY

ARCHITECT: FÖMTERV

Having new rolling stock on Budapest's tramlines is not enough, another gesture was required to demonstrate the modernisation of the existing network, the redevelopment of the tram shed. Naturally a strong use of yellow has been used to reflect that of the rolling stock. Clean forms and efficient spaces form this building complex in regard to the new, high-tech, trams housed within. This building type is not often considered worthy of architectural thought, yet now in Budapest a precedent is being set.

SZENTIRMAI, TAMÁS: FUNCTIONALIST STATUE IN THE SUBURBS

Citation: *Metszet*, Vol 8, No 5 (2017), pp 18–21

WAREHOUSE, COIMBRA, PORTUGAL

ARCHITECTS: JOÃO MENDES RIBEIRO

A sad fact of suburban warehousing is the apparent lack of conceptual thinking. Here this building type has been conceived in three acts: The Warehouse: The Vehicular area and The Administrative, all connected by a bridge. Use of materials has been kept to a minimum: insitu concrete for solids, sheet metal for lightness and glazing where required. Prior to serving its intended, industrial function, this building served as a pop up art gallery.

KATONA, VILMOS: YAWNING STONE

Citation: *Metszet*, Vol 8, No 5 (2017), pp 22–27

EDEN WINERY, MALDONADO, URUGUAY

ARCHITECTS: FÁBRICA DE PAISAJE

If architecture is a language then parts of a building might be considered as a metaphor. This also leads to the question of a sense of architectural humour. Is the use of folded corten sheet a jolly joker or an acceptable language for placing a well seasoned material in the environment? Whatever the answer might be, it suggests that a building's user is intellectually engaged by the language of the built environment.

WESSELÉNYI-GARAY, ANDOR: THE VENUS OF MÜLLENDORF

Citation: *Metszet*, Vol 8, No 5 (2017), pp 28–31

INDUSTRIAL BUILDING, MÜLLENDORF, AUSTRIA

ARCHITECT: ÁRPÁD FERDINÁND

Following development of a successful building in Biatorbágy the Austrian parent company opted to employ the same architect for their home project. Comprised of three parts this building has a main hall for carpentry work, a storage warehouse for complete projects and an administrative block. This building might be considered true to type although one important difference comes to light, the fact being that the design of this building is an export of Hungarian design skills to Austria.

CSANÁDY, PÁL: FROM ATTOSECONDS TO BEAMTIME

Citation: *Metszet*, Vol 8, No 5 (2017), pp 32–35

ELI-ALPS RESEARCH INSTITUTE, SZEGED, HUNGARY

ARCHITECTS: GÉZA SZAKEDENCI and CSABA ORBÁN

A new research facility that is so far advanced some of its components have not yet been installed, for the simple reason that they are still underdevelopment. The facility stands in five distinctive parts: A. The main research laboratories, B. The reception building, C. The administrative building, D. The service building and finally the brains of the whole complex a bright orange form. The latter being the main conference and lecture hall. Throughout the development transparency and translucency of materials recur as a theme.

ERŐ, ZOLTÁN: CONTEMPORARY INDUSTRIAL WATERSIDE LANDSCAPE

Citation: *Metszet*, Vol 8, No 5 (2017), pp 36–39

PORT MANAGEMENT BUILDING, GYŐR-GÖNYŰ, HUNGARY

ARCHITECTS: ÁDÁM HATVANI, ATTILA KOROMPAY and TIBOR DÉKÁNY

Reflecting the dynamic form of industrial cranes this building cantilevers towards the water. What at first appears to be a High-Tech building is in fact relatively Low-Tech, industrial components are employed in such a way as to suggest advanced construction methods (metal walkway elements used for walls for example). The reasoning for this being that future maintenance will be kept to a minimum for financial reasons.

SZABÓ, DÁVID: THE DESIGN STUDIO AND THE WAREHOUSE

Citation: *Metszet*, Vol 8, No 5 (2017), pp 40–43

FOOD BASE WAREHOUSE, GÖDÖLLŐ, HUNGARY

ARCHITECT: ANIKÓ PETŐCZ-TÓTH and PÉTER CSIZMADI

We now live in an age where the architecture of industrial buildings, manufacturing processes and lifestyles are coming together. This development houses a company that operates in the food flavouring industry and like many companies of its type this takes place in a box on an industrial park. The difference here being that the box has been elevated in terms of style above its neighbours by the use of architecture as a visual indicator of trendiness, coffee shop like imagery and a non-utilitarian use of space. The result being a building worth working in or visiting as an experience.

HORVÁTH, GÁBOR: A LIVING EXAMPLE OF BIM IN HUNGARY

Citation: *Metszet*, Vol 8, No 5 (2017), pp 44–47

APOLLO TYRE FACTORY, HUNGARY

ARCHITECT: MARINA ANNUS and GÁBOR HORVÁTH

Living in a world of three letter initialisms LOD (Level of Development) and BIM (Building Information Modelling/Management) developments that require full technical, financial and management input are few and far between. When developing a manufacturing plant it is possible to fully catalogue a building's parts as a list of items, three dimensional objects: therefore BIM is the perfect tool. Working with multiple ideas, design teams and technologies BIM leads the way as a management tool. Here a tyre factory has been completely documented, from inception to completion: resulting in a fully documented development that can be managed through out its life span.

ANNUS, FERENC: THE PARTS FACTORY, WHICH WAS BLESSED AT DAWN

Citation: *Metszet*, Vol 8, No 5 (2017), pp 48–49

BUMPER FACTORY, KECSKEMÉT, HUNGARY

ARCHITECT: FERENC ANNUS

In order to establish this project priests from India helped place the corner stone at 3 am on a november evening, directly relating the future success to celestial predictions, according to the Hindu system or better still science of architecture known as Vastu Shastra. Orientation of the building allows for the best quality of daylight, rational use of materials and space. The process, manufacturing automotive parts, takes precedent requiring a simple box building constructed from precast concrete clad in sandwich panels. The only decorative part of the building being the entrance hall and atrium.